

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΡΩΣΙΑΣ, ΕΥΡΑΣΙΑΣ & ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κωνσταντακόπουλος Ιωάννης

**ΤΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΓΟΥΙΝΕΑ ΜΠΙΣΣΑΟΥ ΚΑΙ ΣΕΝΕΓΑΛΗΣ
ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ**

(ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1982 - 1995)

ΚΕΡΕΝΕ
ΜΑΪΟΣ 2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η θαλάσσια οριοθέτηση μεταξύ της Γουινέα-Μπισσάου και της Σενεγάλης απέτελεσε μια από τις πιο περίπλοκες δικονομικές διαδικασίες που απασχόλησαν ποτέ την Διεθνή Δικαιοσύνη. Περιέλαβε όλους σχεδόν τους τρόπους ειρηνικής επίλυσης διεθνών διαφορών (Διεθνής Διαιτησία, Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, Διαπραγμάτευση, διμερής συμφωνία).

1. Ιστορικό Πλαίσιο

Στις 26 Απριλίου 1960, η Γαλλία και η Πορτογαλία είχαν καταλήξει σε συμφωνία μέσω ανταλλαγής επιστολών να οριοθετήσουν με μια και μόνη οριοθετική γραμμή τα θαλάσσια σύνορα της Σενεγάλης και της Γουινέα¹. Την εποχή εκείνη η Σενεγάλη αποτελούσε αυτόνομο κράτος εντός της Γαλλικής Communauté² ενώ η Γουινέα συνέχιζε να αποτελεί πορτογαλική αποικία.

Όπως όμως συνέβη με τις περισσότερες πρώην αποικίες, με την απόκτηση της ανεξαρτησίας τους, η Σενεγάλη³ και η Πορτογαλική Γουινέα που πλέον ονομάζονταν Γουινέα-Μπισσάου⁴ ήρθαν σε αντιπαράθεση ως προς την οριοθέτηση των θαλασσιών περιοχών τους.

Οι συζητήσεις μεταξύ των χωρών ξεκίνησαν το 1977, με την Γουινέα- Μπισσάου να επιμένει ότι οι αμφισβητούμενες περιοχές έπρεπε να οριοθετηθούν χωρίς να ληφθεί υπ’

¹ Η Γουινέα- Μπισσάου τότε ονομάζονταν πορτογαλική επαρχία της Γουινέας, ή απλώς πορτογαλική Γουινέα.

² Η Communauté η οποία ιδρύθηκε το 1958 με το Σύνταγμα της 5^{ης} Γαλλικής Δημοκρατίας, περιλάμβανε και χώρες της δυτικής Αφρικής, μεταξύ αυτών και η Σενεγάλη. βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991, (paras 1-21)*

³ Η Σενεγάλη έγινε ανεξάρτητο κράτος στις 20 Αυγούστου 1960 αφού είχε προηγηθεί μια μεταβατική περίοδος αυτονομίας κατά την οποία ανήκε στην ομοσπονδία του Mali. βλ. *E. Lauterpacht, C. J. Greenwood. «International Law Reports: Volume 83»*. σελ 2.

⁴ Η Γουινέα- Μπισσάου έγινε ανεξάρτητο κράτος στις 24 Σεπτεμβρίου 1974. βλ. *E. Lauterpacht, C. J. Greenwood: «International Law Reports: Volume 83»*. σελ 2.

όψη η συμφωνία του 1960 η οποία κατά τη Γουινέα-Μπισσάου δεν ήταν νομικώς δεσμευτική⁵.

Μετά από οκτώ χρόνια διαπραγματεύσεων οι δύο πλευρές συμφώνησαν με τη συνομολόγηση ενός συνυποσχετικού⁶ να αχθεί η μεταξύ τους διαφορά ενώπιον Διαιτητικού δικαστηρίου.

2. Η Συμφωνία του 1960

Η Γαλλο-Πορτογαλική συμφωνία της 26^{ης} Απριλίου στην ουσία αποτελούνταν από δύο επιστολές.

Η πρώτη από γαλλικής πλευράς πρότεινε στην Πορτογαλία *inter alia*: «Σε ότι αφορά το εξωτερικό όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης θα χαραχθεί επί χάρτου με μία ευθεία γραμμή στις 240° στην προέκταση του σημείου διατομής του κοινού χερσαίου συνόρου με το όριο της μέγιστης ρηχίας (όρια άμπωτης). Εν προκειμένω το σημείο αυτό είναι ο φάρος του Cape Roxo⁷».

Ενώ ως προς την οριοθέτηση της συνορεύουσας ζώνης καθώς και της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, αυτή θα γίνονταν «με την προέκταση της ευθείας γραμμής προς την ίδια κατεύθυνση με αυτή που ακολουθούσε η γραμμή των εξωτερικών ορίων της αιγιαλίτιδας ζώνης⁸».

Σε απάντηση των ανωτέρω η Πορτογαλία έστειλε κι αυτή επιστολή με την οποία δήλωνε ότι συμφωνούσε απόλυτα με τις προτάσεις της Γαλλίας.

⁵ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991, (paras 1-21)*.

⁶ Το συνυποσχετικό υπεγράφη στις 12 Μαρτίου 1985 στο Dakar. βλ. *E. Lauterpacht, C. J. Greenwood. / «International Law Reports: Volume 83»*. σελ 9

⁷ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991, (paras 1-21)*

⁸ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991, (paras 1-21)*

3. Η Διαδικασία ενώπιον του Διαιτητικού Δικαστηρίου

Η διαδικασία ενώπιον του Διαιτητικού Δικαστηρίου⁹ ξεκίνησε με δυο βασικά ερωτήματα¹⁰.

1. Ποια η νομική ισχύς της συμφωνίας του 1960 και κατά πόσο δεσμεύει τις έννομες σχέσεις της Σενεγάλης και της Γουινέα-Μπισσάου.
2. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα 1 ποια θα πρέπει να είναι η πορεία της θαλάσσιας οριοθετικής γραμμής μεταξύ των δύο χωρών;

Επιπλέον το συνυποσχετικό προέβλεπε *inter alia* ότι στην απόφαση του Δικαστηρίου θα έπρεπε να συμπεριληφθεί και η χάραξη της οριοθετικής θαλάσσιας γραμμής επί χάρτου¹¹.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας η Σενεγάλη υποστήριξε τόσο την ισχύ όσο και τη δεσμευτικότητα της συμφωνίας του 1960 επί των διάδοχων κρατών, ενώ προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα αιτήθηκε από το Διαιτητικό Δικαστήριο (Δ.Δ) να επεκταθούν οι ρυθμίσεις της συμφωνίας του 1960 και στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη των δύο χωρών.

Αντιθέτως η Γουινέα-Μπισσάου αμφισβήτησε την εγκυρότητα και την δεσμευτικότητα της συμφωνίας τονίζοντας ότι οι κανόνες που διέπουν την διαδοχή των κρατών δεν βρίσκουν εφαρμογή στη χάραξη των θαλασσιών συνόρων. Έτσι η θέση της Γουινέα-Μπισσάου ήταν η *ex pono* χάραξη μιας μονής θαλάσσιας οριοθετικής γραμμής άνευ ουδεμίας αναφοράς στη συνθήκη του 1960¹².

Το Δ.Δ μετά από την 4^{ετή} διαδικασία που ακολούθησε απεφάνθει στις 31 Ιουλίου 1989, ότι η συνθήκη του 1960 ήταν νομικά δεσμευτική τόσο για τη Σενεγάλη όσο και

⁹ Η σύνθεση του δικαστηρίου ήταν η ακόλουθη: Julio A. Barberis (πρόεδρος), Andre Gros και Mohammed Bedjaoui (διαιτητές) . βλ. *Gerald Henry Blake, Clive H. Schofield, Richard N. Schofield, Carl Grundy-Warr, Pascal O. Girot : «Maritime Boundaries»*. σελ. 158-159.

¹⁰ Άρθρο 2 του συνυποσχετικού

¹¹ Άρθρο 9 του συνυποσχετικού.

¹² Βλ. *American Society of International Law, Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht: «Contemporary International Law Issues: Opportunities at a Time of Momentous Change : Proceedings of the Second Joint Conference Held in The Hague, The Netherlands, July 22-24 1993»*. σελ 92

τη Γουινέα-Μπισσάου, βάσει της αρχής του *uti possidetis*¹³. Η πλειοψηφία του Διαιτητικού Δικαστηρίου¹⁴ έκρινε αφενός ότι με τη γενικότερη συμπεριφορά τους και τα δύο διάδοχα κράτη έδειξαν ότι αποδέχονται την εφαρμογή της αρχής του *uti possidetis* στη μεταξύ τους οριοθέτηση και αφετέρου διαπίστωσε την ύπαρξη παρόμοιας πρακτικής η οποία κατεδείκνυε ότι η εφαρμογή της ανωτέρω αρχής δεν ήταν απαγορευτική σε υποθέσεις θαλασσιών οριοθετήσεων¹⁵.

Η απόφαση του Δ.Δ τόνιζε ότι η συμφωνία του 1960 ήταν δεσμευτική για τη Σενεγάλη και τη Γουινέα-Μπισσάου μόνο ως προς την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης, της συνορεύουσας ζώνης καθώς και της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας¹⁶. Έτσι το δικαστήριο απέρριψε το αίτημα της Σενεγάλης με το οποίο ζητούσε να γίνει η οριοθέτηση και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) βάσει της συμφωνίας του 1960 διότι αυτή η θαλάσσια ζώνη δεν υπήρχε ως νομικός όρος δεν υπήρχε την εποχή εκείνη, αλλά θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά με τη νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας το 1982¹⁷ (UNCLOS 1982). Τέλος απαντώντας στο ερώτημα του άρθρου 9 του συνυποσχετικού το Δ.Δ πρότεινε τη χάραξη μιας ευθείας λοξοδρομικής γραμμής¹⁸ στις 240° όπως προέβλεπε και η συμφωνία του 1960.

Μετά την έκδοση της απόφασης, ο εκπρόσωπος της Γουινέα-Μπισσάου δήλωσε ότι επιφυλάσσεται να εκφράσει οιαδήποτε άποψη προτού διαβάσει το σύνολο των εγγράφων και συμβουλευθεί την κυβέρνηση του. Πάντως από την πρώτη στιγμή δεν

¹³ Η αρχή του *uti possidetis* θεμελιώθηκε το 19^ο στη Λατινική Αμερική ώστε να εξασφαλισθεί η ανεξαρτησία των νέων κρατών και να αποφευχθούν οι μεταξύ τους συγκρούσεις. Στην ουσία η αρχή του *uti possidetis* αποτελεί το δόγμα διατηρήσεως των παλιών συνόρων που είχαν χαράξει οι αποικιακές δυνάμεις ως σύνορα των νέων ανεξάρτητων κρατών. Πλην της Λατινικής Αμερικής το *uti possidetis* εφαρμόστηκε για τους ίδιους λόγους στα μέσα του 20^{ου} αιώνα στην Αφρική με την αθρόα αποαποικιοποίηση των ετών 1960-1980. βλ. «*Διεθνές Δίκαιο*» Τευχ.2./Ρούκουνας Εμμανουήλ. σελ.33-34
¹⁴ Ο πρόεδρος Barberis και ο διαιτητής Gros. βλ. *Gerald Henry Blake, Clive H. Schofield, Richard N. Schofield, Carl Grundy-Warr, Pascal O. Girot : «Maritime Boundaries»*. σελ 158-159.

¹⁵ Στην υπόθεση θαλάσσιας οριοθέτησης ανάμεσα στη Γουινέα και τη Γουινέα- Μπισσάου (1983-1985) το δικαστήριο δεν δίστασε να εξετάσει την δυνατότητα εφαρμογής της αρχής του *uti possidetis* στην θαλάσσια οριοθέτηση διευρύνοντας έτσι τη δυνατότητα χρήσης του *uti possidetis* τόσο σε χερσαίες όσο και σε θαλάσσιες οριοθετήσεις. Βεβαίως στην προκειμένη υπόθεση (Γουινέα/Γουινέα Μπισσάου) δεν ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί η αρχή του *uti possidetis*, αφού όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο μια Γαλλο-Πορτογαλική συνθήκη που είχε υπογραφεί το 1886 δεν είχε κατορθώσει να ορίσει επακριβώς την θαλάσσια οριοθετική γραμμή ανάμεσα στις δύο χώρες. βλ. *Suzanne Lalonde. «Determining Boundaries in a Conflicted World: The Role of Uti Possidetis»*. σελ 126-127

¹⁶ Απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου παρ.80

¹⁷ Απόφαση Διαιτητικού Δικαστηρίου παρ.85

¹⁸ Λοξοδρομική ονομάζεται μια γραμμή χαραχθείσα επί μιας σφαίρας που πάντα δημιουργεί ίση γωνία με κάθε μεσημβρινό της σφαίρας αυτής. βλ. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/cide/104197/Loxodromic>

δίστασε να κάνει νύξεις περί της εγκυρότητας και της ισχύος της αποφάσεως, η οποία κατά την άποψή του δεν ικανοποιούσε τους όρους που είχαν τεθεί στο συνυποσχετικό¹⁹.

Ύστερα από επαφές μεταξύ των κυβερνήσεων της Σενεγάλης και της Γουινέα-Μπισσάου, η δεύτερη τελικά ξεκαθάρισε ότι δεν πρόκειται να αποδεχθεί την απόφαση της Διαιτησίας. Έτσι στις 24 Αυγούστου 1989 η Γουινέα-Μπισσάου κατέθεσε προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ) με την οποία αιτούνταν την ακυρότητα της αποφάσεως του Διαιτητικού Δικαστηρίου.

4. Η διαδικασία ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Στην προσφυγή της η Γουινέα-Μπισσάου ζητούσε από το Δικαστήριο²⁰ να κρίνει και να αποφασίσει για τα ακόλουθα:

- 1. Η «αποκαλούμενη απόφαση» του Διαιτητικού Δικαστηρίου είναι ανύπαρκτη υπό το πρίσμα ότι ένας εκ των δύο πλειοψηφούντων δικαστών με διακήρυξη που προσάρτησε στην απόφαση, υιοθέτησε θέση αντίθετη με αυτήν της αποφάσεως που είχε ψηφίσει.²¹*
- 2. Επιπροσθέτως η «αποκαλούμενη απόφαση» είναι ανύπαρκτη και άκυρη διότι το Δ.Δ δεν απάντησε και στα δύο ερωτήματα που του είχαν τεθεί βάσει του άρθρου 2 του συνυποσχετικού του 1985. Επιπλέον σύμφωνα με την άποψη της Γουινέα-Μπισσάου η δικαστική απόφαση έπασχε τόσο από ελλιπή τεκμηρίωση, όσο και από υπέρβαση της δοθείσας από το συνυποσχετικό αρμοδιότητας (*excès de pouvoir*)²².*

¹⁹ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991, (paras 1-21)*

²⁰ Η σύνθεση του δικαστηρίου ήταν η ακόλουθη: sir Robert Jennings (πρόεδρος), Shigeru Oda (αντιπρόεδρος), Manfred Lachs, Roberto Ago, Stephen M. Schwebel, Ni Zhengyu, Jens Evensen, Nikolai Tarassov, Gilbert Guillaume, Mohamed Shahabudeen, Aguilar Mawdsley, Weeramantry, Ranjeva (δικαστές), Hubert Thierry (δικαστής ad hoc), και Keba Mbaye (δικαστής ad hoc)

²¹ Βλ. *ICJ: Application instituting proceedings 23 August 1989*

²² Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras 35-65)*

Επομένως βάσει των ανωτέρω και παρά το γεγονός ότι το συνυποσχετικό του 1985 προέβλεπε ότι η απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου θα είναι δεσμευτική για τις δύο χώρες²³ «η Γουινέα- Μπισσάου, θεωρεί ότι η Σενεγάλη δεν δικαιολογείται να απαιτεί την εφαρμογή της απόφασης της 31^{ης} Ιουλίου 1989».

Επιπλέον στις 18 Ιανουαρίου του 1990 η Γουινέα-Μπισσάου ζήτησε την λήψη προσωρινών μέτρων από το ΔΔΧ εξαιτίας δραστηριότητας του Σενεγαλέζικου ναυτικού σε αμφισβητούμενες περιοχές. Η Γουινέα-Μπισσάου ζήτησε από το Δικαστήριο να «λάβει προληπτικά μέτρα ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε δραστηριότητα στις διαφιλονικούμενες περιοχές κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του ΔΔΧ ως μέτρο προστασίας των συμφερόντων και των δύο μερών.

Τέλος στις 12 Μαρτίου 1990 η Γουινέα-Μπισσάου κατέθεσε δεύτερη προσφυγή με την οποία ζητούσε από το ΔΔΧ να κρίνει και να κηρύξει «Ποια θα πρέπει να είναι βάσει του Διεθνούς Δικαίου καθώς και των σχετικών με την υπόθεση παραμέτρων, συμπεριλαμβανομένης και της αποφάσεως του ΔΔΧ για την τρέχουσα διαδικασία, η γραμμή (η οποία θα χαραχθεί επί χάρτου), που θα οριοθετεί όλες τις διαφιλονικούμενες περιοχές»²⁴.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τη Γουινέα- Μπισσάου, η απόφαση ήταν επί της ουσίας ανύπαρκτη διότι δεν είχε την «πραγματική» πλειοψηφία του Διαιτητικού Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα η Γουινέα-Μπισσάου αναφέρεται στην διακήρυξη του προέδρου Barberis στην οποία έλεγε ότι «το δικαστήριο θα μπορούσε να είχε απαντήσει με μεγαλύτερη σαφήνεια στο 1^ο ερώτημα που του είχε τεθεί» - και επιπλέον ότι αν το Δ.Δ είχε ακολουθήσει τις δικές του προτάσεις «θα μπορούσε να απαντήσει και στο ερώτημα 2» καθώς και ότι «θα ήταν δυνατόν να είχε την αρμοδιότητα να οριοθετήσει την ΑΟΖ ή την Ζώνη Αλιείας μεταξύ των χωρών»²⁵.

²³ Βλ. *American Society of International Law, Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht: «Contemporary International Law Issues: Opportunities at a Time of Momentous Change : Proceedings of the Second Joint Conference Held in The Hague, The Netherlands, July 22-24 1993»*. σελ 93

²⁴ Βλ. *Kiss, Lammers: «Hague Yearbook of International Law 1995 Vol 8: Annuaire de la Haye de Droit International»*. σελ 99-100

²⁵ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras 30-34)*

Επιπλέον σύμφωνα με τη Γουινέα-Μπισσάου η *excès de rounoir* του Διαιτητικού Δικαστηρίου τεκμαίρετε αφενός από την παράληψή του να απαντήσει και στα δύο ερωτήματα που του είχαν τεθεί βάσει του συνυποσχετικού και συγκεκριμένα στο ερώτημα 2 του άρθρου 2, καθώς και την παράληψη χάραξης μίας και μόνης οριοθετικής γραμμής επί χάρτου όπως προέβλεπε το άρθρο 9 του συνυποσχετικού²⁶.

Βάσει των ανωτέρω καθώς και της ελλιπούς τεκμηρίωσης (σύμφωνα με την Γουινέα-Μπισσάου) της απόφασεως, δεν ήταν δυνατή μια οριστική οριοθέτηση των θαλασσιών περιοχών των δυο χωρών.

5. Η επιχειρηματολογία των μερών και η απόφαση του ΔΔΧ

Αρχικά το ΔΔΧ εξέτασε το αίτημα της Γουινέα-Μπισσάου το οποίο αναφερόταν στη λήψη προσωρινών μέτρων στις διαφιλονικούμενες περιοχές. Αναφερόμενο τόσο στο άρθρο 41 παρ.2 του καταστατικού του αλλά και σε προηγούμενες υποθέσεις²⁷, απέρριψε το αίτημα της Γουινέα-Μπισσάου με πλειοψηφία 14 υπέρ και 1 κατά²⁸.

Εν συνεχεία ασχολήθηκε με το ερώτημα της Σενεγάλης η οποία αμφισβητούσε τόσο την δικαιοδοσία του ΔΔΧ επί της συγκεκριμένης υποθέσεως, όσο και το μη παραδεκτό της προσφυγής της Γουινέα Μπισσάου στο ΔΔΧ.

Αναλυτικότερα η Γουινέα-Μπισσάου θεμελίωσε τη δικαιοδοσία του ΔΔΧ στις διακηρύξεις τόσο της ίδιας όσο και της Σενεγάλης στις 7 Αυγούστου 1989 και 2 Δεκεμβρίου 1985 αντίστοιχα με τις οποίες αποδέχονταν την δικαιοδοσία του ΔΔΧ υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 36 παρ.2 του καταστατικού του.

Στη διακήρυξή της η Γουινέα-Μπισσάου δεν είχε διατυπώσει καμία επιφύλαξη ενώ η Σενεγάλη εξαιρούσε από την δικαιοδοσία του ΔΔΧ διαφορές οι οποίες έχει συμφωνηθεί

²⁶Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras 30-34)*

²⁷ Το δικαστήριο έκρινε ότι τόσο βάσει του άρθρου 42 παρ.2 το οποίο προβλέπει τις περιπτώσεις λήψης προσωρινών μέτρων όσο και βάσει υπάρχουσας νομολογίας, βλ. *Diplomatic and consular Staff in Tehran, ICJ: Reports 1979, p.19, para. 36*, δεν δικαιολογούνταν η λήψη προσωρινών μέτρων.

²⁸ Βλ. *ICJ: Order of March 1990*

να επιλυθούν με άλλον τρόπο ειρηνικής διευθέτησης²⁹. Σύμφωνα με την επιχειρηματολογία της Σενεγάλης η διαφορά με τη Γουινέα- Μπισσάου είχε ανακύψει πολύ πριν γίνει η διακήρυξη του 1985 οπότε με αυτόν τον τρόπο αποκλείονταν καθ' ολοκληρία η δικαιοδοσία του ΔΔΧ δοθέντος ότι τα αποτελέσματα της διακήρυξης δεν δύνανται να έχουν αναδρομική ισχύ³⁰.

Παρόλα αυτά η επιχειρηματολογία της Γουινέα- Μπισσάου, (την οποία αποδέχτηκαν τόσο το ΔΔΧ όσο και η Σενεγάλη) αναφερόταν στο γεγονός ότι η προσφυγή που κατέθεσε ενώπιον του ΔΔΧ δεν αφορούσε την ουσία (merits) της Διαιτησίας του 1985, δηλαδή το πρόβλημα της οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών και την ισχύ της συνθήκης του 1960, αλλά ζητούσε από το ΔΔΧ να κρίνει την ύπαρξη ή μη καθώς και την εγκυρότητα της απόφασης του Διαιτητικού Δικαστηρίου. Η προσφυγή με άλλα λόγια της Γουινέα- Μπισσάου δεν είχε τη μορφή εφέσεως ή αναθεώρησης της απόφασης του 1989, αλλά αποτελούσε μια νέα ξεχωριστή υπόθεση που αφορούσε την ίδια την απόφαση του Δ.Δ και όχι τα γεγονότα στα οποία αναφερόταν³¹.

Σε ότι αφορούσε το χρονικό όριο που έθετε η Σενεγάλη για τη διακήρυξή της αυτό πλέον δεν είχε νόημα αφού είχε γίνει πλέον ξεκάθαρο ότι η προσφυγή ενώπιον του ΔΔΧ αφορά την απόφαση του 1989 και όχι το πρόβλημα της θαλάσσιας οριοθέτησης που είχε αρχίσει ήδη από το 1977.

Βάσει των ανωτέρω το ΔΔΧ έκρινε ότι είχε δικαιοδοσία να επεξεργαστεί την προσφυγή της Γουινέα- Μπισσάου βάσει των κανόνων του άρθρου 36 παρ. 4 του καταστατικού του, ενώ απέρριψε το αίτημα της Σενεγάλης περί του μη παραδεκτού της προσφυγής.

Τεκμηριώνοντας την δικαιοδοσία του καθώς και το παραδεκτό της προσφυγής της Γουινέα- Μπισσάου, το ΔΔΧ εν συνεχεία ασχολήθηκε με την ουσία της προσφυγής και συγκεκριμένα με το 1^ο ερώτημα αυτής.

²⁹ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras. 22-29)*

³⁰ Βλ. *Peter H. F. Bekker, International Court of Justice: «Commentaries on World Court Decisions (1987-1996)»*, σελ 119

³¹ Βλ. *Peter H. F. Bekker, International Court of Justice: «Commentaries on World Court Decisions (1987-1996)»*, σελ 119

Αναλύοντας την επιχειρηματολογία της Γουινέα- Μπισσάου απέρριψε το αίτημα περί ελλείψεως πραγματικής πλειοψηφίας στη διαιτητική απόφαση λόγω της διακήρυξης του προέδρου Barberis. Σύμφωνα με το ΔΔΧ πρόθεση του Προέδρου του Διαιτητικού Δικαστηρίου δεν ήταν να αντιπαρατεθεί ή να ακυρώσει την ετυμηγορία, την οποία σημειώτεον είχε υπερψηφίσει, αλλά να εκφράσει μια προσωπική προτίμηση ή άποψη. Ενώ σύμφωνα με το ΔΔΧ ακόμα και αν ο Πρόεδρος Barberis ήθελε με τη διακήρυξή του να καταφερθεί εναντίον της απόφασης, τότε και σε αυτήν την περίπτωση η απόφαση δεν θα ήταν άκυρη αφού η διακήρυξη δεν μπορεί να υπερκεράσει την ψήφο του³².

Εν συνεχεία το ΔΔΧ ασχολήθηκε με το ερώτημα που αφορούσε την *ultra vires* δράση του διαιτητικού δικαστηρίου, η οποία στοιχειοθετούνταν (σύμφωνα με την Γουινέα- Μπισσάου) από την παράλειψη του δικαστηρίου να απαντήσει στο 2^ο ερώτημα του άρθρου 2 του συνυποσχετικού, την παράλειψη χάραξης επί χάρτου της θαλάσσιας οριοθετικής γραμμής καθώς και στην ελλιπή τεκμηρίωση της απόφασης.

Συγκεκριμένα το ΔΔΧ απέρριψε το αίτημα ακυρότητας της απόφασης διότι όπως διαπίστωσε το Διαιτητικό Δικαστήριο ούτε απέφυγε να απαντήσει στο 2^ο ερώτημα ούτε υπέπεσε σε *excès de rouvoir* όπως υποστήριζε η Γουινέα- Μπισσάου. Σύμφωνα με την τεκμηρίωση που βρίσκουμε στο άρθρο 87 της διαιτητικής απόφασης η θετική απάντηση στο 1^ο ερώτημα που είχε τεθεί με το συνυποσχετικό (περί της ισχύος της Γαλλο- Πορτογαλικής συμφωνίας του 1960) απέκλειε εκ των πραγμάτων την απάντηση στο ερώτημα 2. Το Δ.Δ. ουδέποτε έδρασε *ultra vires* ενώ απέφυγε να ερμηνεύσει διασταλτικά την αρμοδιότητα του και να απαντήσει παρά τα συμπεφωνημένα και στο 2^ο ερώτημα.³³

Επιπλέον αρνητική ήταν η απόφαση του ΔΔΧ και για το ζήτημα της σχεδίασης της θαλάσσιας οριοθετικής γραμμής επί χάρτη η παράλειψη της οποίας ήταν ένα από τα στοιχεία που κατά την Γουινέα- Μπισσάου αποτελούσε απόδειξη της ακυρότητας της διαιτητικής απόφασης. Σύμφωνα με το ΔΔΧ το Διαιτητικό Δικαστήριο, έκανε αναφορά στις προπαρασκευαστικές εργασίες της συμφωνίας του 1960 και σε ένα σκαρίφημα επί χάρτου που είχαν καταλήξει η Γαλλία και η Πορτογαλία ως προς την θαλάσσια οριοθέτηση. Δοθείσης της αποφάσεως του Δ.Δ., ότι η συμφωνία του 1960 είναι δεσμευτική για τις δυο πλευρές αναφέρθηκε και στο προαναφερθέν σκαρίφημα που

³² *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras. 30-34)*

³³ Βλ. *Peter H. F. Bekker, International Court of Justice. « Commentaries on World Court Decisions (1987-1996) »* . σελ. 120-122

αποτελούσε μέρος της συμφωνίας. Τουτέστιν το Διαιτητικό Δικαστήριο δεν ήταν υποχρεωμένο να επανασχεδιάσει οριοθετικό χάρτη όπως ισχυρίζονταν η Γουινέα-Μπισσάου³⁴

Τελικά το ΔΔΧ απέρριψε την προσφυγή της Γουινέα- Μπισσάου. Σημείωσε όμως στις τελικές παρατηρήσεις της αποφάσεως ότι έλαβε υπ' όψη τόσο την εκ νέου προσφυγή της Γουινέα- Μπισσάου στις 12 Μαρτίου 1991³⁵ όσο και την διακήρυξη της Σενεγάλης κατά την διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του ΔΔΧ με την οποία δήλωνε την προθυμία της διενέργειας διμερών διαπραγματεύσεων για την οριοθέτηση της ΑΟΖ. Βάσει των ανωτέρω το ΔΔΧ εξέφρασε την επιθυμία και την ευχή να επιλυθούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα οι διαφορές μεταξύ των δύο χωρών με όποιον ειρηνικό τρόπο αυτές επιθυμούν³⁶.

6. Οι δηλώσεις οι γνώμες και οι διστάμενες απόψεις των Δικαστών

Μαζί με την απόφαση του ΔΔΧ επισυνάφθηκαν όπως συνηθίζεται και οι ξεχωριστές διακηρύξεις ή αντίθετες με την απόφαση γνώμες των δικαστών³⁷.

Αρχικά ο δικαστής Tarasson στη δήλωσή του τόνισε ότι ψήφισε υπέρ της απόφασης του ΔΔΧ θεωρώντας ως μη πειστική την άποψη της Γουινέα- Μπισσάου ότι η απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου ήταν ανύπαρκτη και άκυρη. Όμως, όπως επισημαίνει, αν εξετάσουμε την απόφαση του 1989 θα διαπιστώσουμε ότι πράγματι διαθέτει κάποιες αδυναμίες υπό το πρίσμα της αποτυχίας οριστικής διευθετήσεως της οριοθέτησης των αμφισβητούμενων περιοχών αποφεύγοντας να απαντήσει στο ερώτημα 2 του άρθρου 2 του συνυποσχετικού ακολουθώντας υπερβολικά πιστά την φρασεολογία του συνυποσχετικού. Ο δικαστής επισημαίνει ότι τόσο η παράλειψη αναφοράς στην

³⁴ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras. 35-65)*

³⁵ Βλ. Κεφάλαιο 3

³⁶ Βλ. *ICJ: Judgment of 12 November 1991 (paras. 66-68)*

³⁷ Βάσει του άρθρου 57 του καταστατικού του Δ.Δ

οριοθέτηση της ΑΟΖ (αν θα πρέπει να γίνει βάσει της ευθείας στις 240°) όσο και η απουσία ενός χάρτη, σε καμία περίπτωση δε βοήθησαν στην επίλυση της διαφοράς³⁸.

Ο δικαστής Mbaye εξέφρασε σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τη δικαιοδοσία του ΔΔΧ στη συγκεκριμένη υπόθεση αφού κατά την άποψη του το άρθρο 36 παρ. 2 του καταστατικού φαίνεται να αποκλείει από τη δικαιοδοσία του ΔΔΧ την εξέταση της εγκυρότητας μιας διαιτητικής απόφασης.

Στην ξέχωρη γνώμη που επισύναψε ο Αντιπρόεδρος του δικαστηρίου Oda συμφωνούσε με την απόφαση επισημαίνοντας ότι βάσει της φρασεολογίας του συνυποσχετικού η θετική απάντηση στο ερώτημα 1 απέκλειε εκ των πραγμάτων την απάντηση στο ερώτημα 2. Για τον Αντιπρόεδρο κύριο μέλημα και των δύο χωρών θα πρέπει να είναι η οριοθέτηση των ΑΟΖ τους, κάτι που θα πρέπει να επιτευχθεί με συνεχής διαπραγματεύσεις³⁹.

Ο δικαστής Ni στην ξέχωρη γνώμη του σημείωσε ότι συμφωνούσε ως επί το πλείστον με την απόφαση του ΔΔΧ, όμως υπήρχαν σημεία που έχρηζαν περαιτέρω επεξήγησης. Σύμφωνα με τον Ni η οριοθέτηση της ΑΟΖ βρίσκονταν έξω από την δοθείσα δικαιοδοσία του Διαιτητικού Δικαστηρίου ενώ η αμφιλεγόμενη δήλωση του προέδρου Barberis επ' ουδενί ακύρωνε την πλειοψηφία της απόφασης. Τέλος η θετική απάντηση στο ερώτημα 1 ακύρωνε οποιαδήποτε ex novo χάραξη θαλάσσιων συνόρων οπότε η έλλειψη χάρτη δεν αποτελούσε ουσιαστική παράλειψη από το Διαιτητικό Δικαστήριο.

Υπέρ της απόφασης του ΔΔΧ τάχθηκε και ο δικαστής Shahabuddeen ο οποίος αναλύοντας τους λόγους για τους οποίους ψήφισε υπέρ της πλειοψηφίας επισήμανε παράλειψη από μέρους του Διαιτητικού Δικαστηρίου να απαντήσει στο 2^ο ερώτημα θα είχαμε μόνο αν είχε απαντήσει αρνητικά στο 1^ο ερώτημα, τουτέστιν από τη στιγμή που έδωσε θετική απάντηση οιαδήποτε απόπειρα απάντησης και στο ερώτημα 2 θα αποτελούσε παραβίαση της αρμοδιότητάς του⁴⁰.

Κοινή διστάμενη άποψη επισύναψαν οι δικαστές Mawdsley και Ranjeva. Οι δικαστές επισήμαναν ότι το Δ.Δ απέτυχε παταγωδώς να διευθετήσει οριστικώς την διαφορά της Σενεγάλης με τη Γουινέα- Μπισσάου. Σε αντίθεση με την πλειοψηφία του ΔΔΧ οι δύο δικαστές θεωρούσαν ότι με το να αποφύγει να απαντήσει στο 2^ο ερώτημα

³⁸ Βλ. *ICJ: Declarations and opinions appended to the Judgment of the Court*

³⁹ Βλ. *ICJ: Declarations and opinions appended to the Judgment of the Court*

⁴⁰ Ibid

του συνυποσχετικού το Διαιτητικό Δικαστήριο υπέπεσε σε *excès de pouvoir infra petita* (μέσω παράλειψης) μια σπάνια για τη διεθνή νομολογία περίπτωση. Σύμφωνα με τους δικαστές το Δ.Δ έπρεπε να λάβει υπόψη του τρεις παραμέτρους στην επεξεργασία της υποθέσεως, 1) το συνυποσχετικό, 2) το αντικείμενο της υποθέσεως και 3) το σκοπό. Παρόλα αυτά το μεγαλύτερο βάρος δόθηκε στη φρασεολογία του συνυποσχετικού παραμελώντας τα άλλα δυο βασικά στοιχεία. Αυτό ήταν που έκανε τον πρόεδρο Barberis σύμφωνα με τους δικαστές να διατυπώσει την ξεχωριστή γνώμη του ως προς την απάντηση στο 2^ο ερώτημα⁴¹.

Δυστάμενη της αποφάσεως γνώμη εξέφρασε και ο δικαστής Weeramantry ο οποίος αν και συμφώνησε με την πλειοψηφία ως προς την απόρριψη τόσο των αιτιάσεων της Γουινέα - Μπισσάου περί της ανυπαρξίας της διαιτητικής απόφασης όσο και αυτών της Σενεγάλης που αμφισβητούσε την αναρμοδιότητα του ΔΔΧ να επιληφθεί της υποθέσεως. Παρόλα αυτά ο δικαστής διαφώνησε τόσο με την απόφαση του ΔΔΧ ως προς την ερμηνεία της διαιτητικής απόφασης όσο και με την απόρριψη της αίτησης ακυρότητας της απόφασης από τη Γουινέα – Μπισσάου. Σύμφωνα με τον Weeramantry υπό το πρίσμα τόσο του αντικειμένου όσο και του σκοπού του συνυποσχετικού η μη απάντηση στο 2^ο ερώτημα αποτελεί *excès de pouvoir* του Δ.Δ τουτέστιν η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου είναι κενή περιεχομένου.

Τέλος ο δικαστής ad hoc Thierry στην διστάμενη γνώμη του υπογράμμισε ότι διαφωνούσε με την απόφαση του ΔΔΧ. Ο δικαστής θεωρούσε ότι η διαιτητική απόφαση του 1989 απέτυχε να ρυθμίσει τις διαφορές της Γουινέα – Μπισσάου με τη Σενεγάλη, ενώ θεωρούσε κεφαλαιώδους σημασίας τόσο την παράλειψη του Διαιτητικού Δικαστηρίου να απαντήσει στο 2^ο ερώτημα όσο και τη μη σχεδίαση επί χάρτου της οριοθετικής γραμμής. Τα δύο προηγούμενα αποδεικνύουν την αποτυχία του Δ.Δ να εκπληρώσει την αποστολή που του είχαν αναθέσει οι δυο χώρες και ως εκ τούτου η απόφασή του ήταν άκυρη, κενή περιεχομένου και ανύπαρκτη. Τέλος συμφωνούσε με τα γραφόμενα στις παραγράφους 66-68 της απόφασης του ΔΔΧ ως προς την αναγκαιότητα διεξαγωγής διαπραγματεύσεων για την οριοθέτηση των ζωνών που δεν αναφέρθηκαν στη

⁴¹ Βλ. *ICJ: Declarations and opinions appended to the Judgment of the Court*

διατητική απόφαση (ΑΟΖ και Ζώνη Αλιείας) βάσει των αρχών και των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου⁴².

7. Η κοινή ζώνη ανάπτυξης

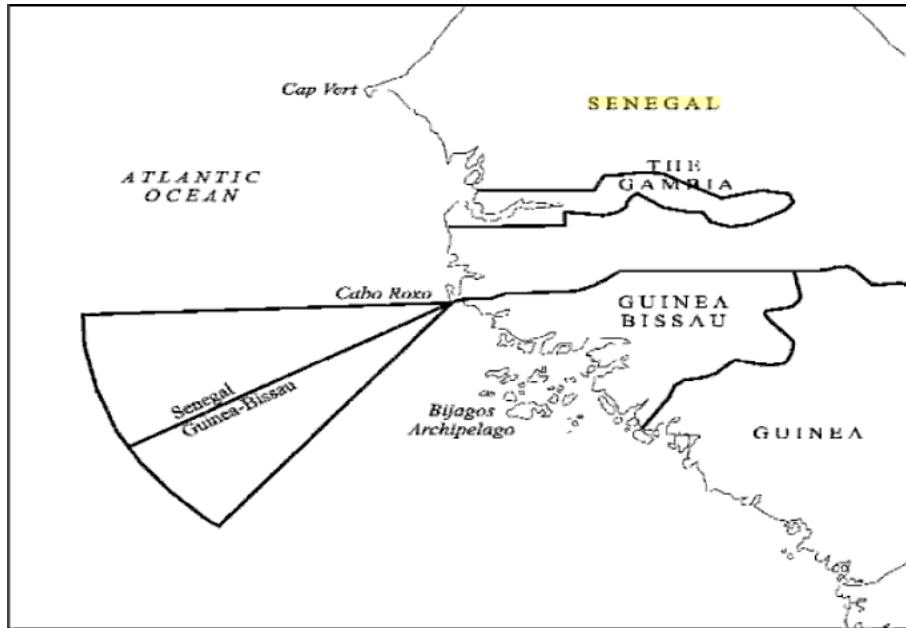
Αμέσως μετά την απόφαση του ΔΔΧ ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο χωρών ως προς την οριοθέτηση των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών τους. Το αποτέλεσμα αυτών των διαπραγματεύσεων ήταν η δημιουργία μιας Κοινής Ζώνης Ανάπτυξης⁴³.

Αναλυτικότερα, η συμφωνία Διαχείρισης και Συνεργασίας που υπεγράφη στις 14 Οκτωβρίου 1993 προέβλεπε *inter alia* τη δημιουργία μιας κοινής ζώνης ανάπτυξης στη θαλάσσια περιοχή ανάμεσα στα αζιμούθια των 268° και 220° ξεκινώντας από το Cape Roxo και χαράσσοντας περιφέρεια κύκλου ίση με 200 ν.μ, που δε θα περιλαμβάνει όμως χωρικά ύδατα αλλά μόνο ορισμένα τμήματα της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ των δύο χωρών. Η επιλογή των μοιρών δεν ήταν καθόλου τυχαία αφού οι 268° ευνοούν την εκμετάλλευση το αρχιπελάγους Bijagos από τη Γουινέα – Μπισσάου ενώ οι 220° ευνοούν τη Σενεγάλη στην εκμετάλλευση της θαλάσσιας περιοχής γύρω από το Cape Verde (Πράσινο Ακρωτήριο)⁴⁴.

⁴² Ibid

⁴³ Η χάραξη μιας κοινής ζώνης ανάπτυξης ή εκμετάλλευσης δεν ήταν κάτι πρωτότυπο. Ήδη από το 1958 η Σαουδική Αραβία είχε οριοθετήσει παρόμοια ζώνη με το Μπαχρέιν. Μέχρι σήμερα έχουν οριοθετηθεί 10 τέτοιες ζώνες. Αναλυτικά: Abu Dhabi – Qatar:1969, Japan - South Korea:1974, Sudan – Saudi Arabia:1974, Indonesia –Australia (Timor Gap):1989, Malaysia – Vietnam:1992, Colombia – Jamaica:1993, Guinea Bissau – Senegal:1993, Nigeria – Sao Tome & Principe:2001. Βλ. http://kpmgng.lcc.ch/dbfetch/52616e646f6d4956f8a79847ac70fc1f97611ec31cffe957/09_investment_opportunities_in_jdz.pdf

⁴⁴ Βλ. *ICJ: Documents submitted to the Court, ACCORD GESTION ET DE COOPERATION ENTRE LE GOUVERNEMENT DU SENEGAL ET LE GOUVERNEMENT DU GUINEE- BISSAU*

Πηγή:

M. Miyoshi, «The Joint development of offshore and Gas in Relation to Maritime Boundary Delimitation, IBRU Maritime Briefing

Αναφορικά με την εκμετάλλευση των πόρων, ως προς την αλιεία οι δύο χώρες μοιράζονται ισομερώς τους πόρους σε ποσοστό 50-50. Σε ότι αφορά όμως τους φυσικούς πόρους του υπεδάφους της υφαλοκρηπίδας τουτέστιν φυσικό αέριο και πετρέλαιο, το ποσοστό εκμετάλλευσης κυμαίνονταν στο 85% υπέρ της Σενεγάλης και μόλις 15% υπέρ της Γουινέα - Μπισσάου⁴⁵. Η ανισότητα στην κατανομή των πόρων του υπεδάφους αιτιολογείται από τη συμφωνία εκμετάλλευσης που είχε υπογράψει η Σενεγάλη με Ιρλανδική εταιρεία πετρελαιοειδών⁴⁶.

Ως θεματοφύλακας της συμφωνίας και των δικαιωμάτων των δυο χωρών ορίστηκε η Εταιρεία Διαχείρισης (Agency for Management) η οποία ιδρύθηκε το 1995 κατόπιν συμφωνίας.

⁴⁵ Η Συμφωνία αναθεωρήθηκε τον Αύγουστο του 2000 διαμορφώνοντας εκ νέου τα ποσοστά εκμετάλλευσης σε 80-20 αντί 85-15.

⁴⁶ Βλ. *Sun Pyo Kim, «Maritime Delimitation and Interim Arrangements in North East Asia», σελ 137*

Σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο εντός της ζώνης, τα δυο κράτη συμφώνησαν ότι σε ζητήματα που αφορούν την έρευνα και την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων του υπεδάφους (φυσικό αέριο πετρέλαιο), εφαρμόζεται το εσωτερικό δίκαιο της Σενεγάλης, ενώ σε ζητήματα αλιείας το εσωτερικό δίκαιο της Γουινέα – Μπισσάου⁴⁷.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι η συμφωνία περί της κοινής ζώνης ανάπτυξης ισχύει για 20 χρόνια μετά την πάροδο των οποίων τα κράτη μπορούν είτε να την ανανεώσουν, είτε να επαναδιαπραγματευτούν σε σχέση με τις διαφιλονικούμενες περιοχές, είτε να προσφύγουν ξανά σε διαιτησία ή στο ΔΔΧ. Η συμφωνία τονίζει ότι επ' ουδενί λόγω τα κράτη δεν χάνουν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα στις περιοχές που περιλαμβάνονται στην κοινή ζώνη ανάπτυξης⁴⁸.

8. Η σημασία των δικονομικών διαδικασιών για τον μελλοντικό ενεργειακό χάρτη της περιοχής

Ήδη από το 1974 υπήρχαν μελέτες που έδειχναν την ύπαρξη αξιοπρόσεκτων ποσοτήτων υδρογονανθράκων στο υπέδαφος του αρχιπελάγους Bijacos. Παρόλα αυτά τόσο η ευρύτερη πολιτική αστάθεια στην περιοχή, όσο και η εν λόγω νομική διένεξη μεταξύ της Γουινέα - Μπισσάου και της Σενεγάλης απετέλεσαν τροχοπέδη σε οποιαδήποτε επενδυτική δραστηριότητα, πέραν κάποιων μικρών εξαιρέσεων που απλά επιβεβαίωναν τον κανόνα.

Η υπογραφή της συμφωνίας για την δημιουργία της κοινής ζώνης ανάπτυξης απετέλεσε αφετηρία για την άρση των παρελθόντων επενδυτικών αγκυλώσεων. Με το πέρας των νομικών διαφορών των δυο χωρών εκδηλώθηκε σημαντικό ερευνητικό,

⁴⁷ Βλ. *Masahiro Miyoshi, Clive Schofield, «The Joint Development of Offshore Oil and Gas in Relation to Maritime Boundary Delimitation», IBRU, 1999, σελ. 35-37*

⁴⁸ Βλ. *Sun Pyo Kim, «Maritime Delimitation and Interim Arrangements in North East Asia», σελ 138*

κυρίως, ενδιαφέρον από δυτικών συμφερόντων εταιρείες πετρελαιοειδών. Ενδεικτικά αναφέρεται η συμφωνία της αμερικανικής εταιρείας Benton Oil and Gas με την Εταιρεία Διαχείρισης το 1998. Το σύμφωνο προέβλεπε *inter alia*, δικαίωμα έρευνας και παραγωγής στο κοιτάσμα Dome Flore⁴⁹. Ένα χρόνο αργότερα το 1999 η αυστραλιανή εταιρεία Roc Oil απέκτησε δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης επί του υπεδάφους των τομέων 1,2 και 3 στην θαλάσσια περιοχή κοντά στο Casamance. Επίσης το 2000 μια ακόμη αυστραλιανών συμφερόντων εταιρεία η Fusion Oil & Gas, ανέλαβε την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων στο υπέδαφος του τομέα 2 του Σενεγαλέζικου τμήματος της κοινής ζώνης ανάπτυξης. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι σημαντικό ρόλο στην διαδικασία εξόρυξης διαδραματίζει και η εθνική εταιρεία πετρελαίου της Σενεγάλης Petrosen (Societe des Petroles du Senegal) ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον τομέα εκμετάλλευσης της Benton Oil and Gas⁵⁰.

Το ενδιαφέρον και η επιμονή των εταιρειών δεν είναι καθόλου τυχαία, καθώς υπάρχουν αξιόπιστες μελέτες που δείχνουν την ύπαρξη σημαντικών ποσοτήτων υδρογονανθράκων στο υπέδαφος του αρχιπελάγους Bijacos. Ειδικότερα, σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε η Γουινέα –Μπισσάου με την χρηματοδότηση της Παγκόσμιας Τράπεζας τη δεκαετία του 1980 στον θαλάσσιο τομέα της, υπάρχουν προοπτικές ύπαρξης αξιόλογων κοιτασμάτων πετρελαίου που μπορούν να υποστηρίξουν μια ετήσια παραγωγή της τάξεως των 7 εκατομμυρίων μετρικών τόνων⁵¹.

Η Σενεγάλη από την άλλη παρουσιάζει πολύ μεγαλύτερο ενεργειακό ενδιαφέρον συγκριτικά με τη Γουινέα – Μπισσάου. Αρχικά αναφέρεται ότι η εν λόγω χώρα διαθέτει αξιόλογα αποθέματα τόσο πετρελαίου όσο και φυσικού αερίου, ενώ οι προοπτικές

⁴⁹ <http://www.gasandoil.com/goc/news/nta41087.htm>

⁵⁰ Βλ. <http://www.gasandoil.com/goc/news/nta41087.htm>

⁵¹ Ibid

ανεύρεσης νέων είναι εξαιρετικά σημαντικές σύμφωνα με τα αποτελέσματα των γεωλογικών ερευνών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο υπέδαφος της Σενεγάλης υπάρχουν συνολικά 530 εκατομμύρια μετρικοί τόνοι πετρελαίου, με το μεγαλύτερο υποθαλάσσιο κοίτασμα του Σενεγαλέζικου τομέα, το Dome Flore να διαθέτει περί τα 800 εκατ. βαρέλια πετρελαίου⁵². Τέλος σε ότι αφορά το φυσικό αέριο, αν και έχει ανακαλυφθεί μόνο ένα κοίτασμα, το Diam Niadio 14, η παραγωγή του οποίου χρησιμοποιείται για τις εσωτερικές ανάγκες της Σενεγάλης, υπολογίζεται ότι στο υπέδαφος της χώρας ενδέχεται να υπάρχουν τουλάχιστον 110 δις. κυβικά μέτρα (bcm) γκρίζου χρυσού, ενώ οι πιο αισιόδοξες μελέτες κάνουν λόγο ακόμα και για 300-450 bcm⁵³.

Η προσέλκυση πάντως νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών κρίνεται αναγκαία αφενός για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων επί του συνολικού μεγέθους των ενεργειακών αποθεμάτων, και αφετέρου για την μεταφορά τεχνογνωσίας που θα καταστήσει εφικτή την ανακάλυψη νέων κοιτασμάτων, και την εκμετάλλευση των ήδη υπαρχόντων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η επίλυση της θαλάσσιας συνοριακής διαφοράς μεταξύ της Γουινέα Μπισσάου και της Σενεγάλης είχε τελικά διπλή σημασία. Αφενός προώθησε την ειρήνη και ασφάλεια στην ευρύτερη περιοχή του της δυτικής Αφρικής, αμβλύνοντας ή και αποτρέποντας μελλοντικές διακρατικές προστριβές. Αφετέρου, η ομαλοποίηση των διακρατικών σχέσεων οδήγησε στην άμεση προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων, τα οποία ενίσχυσαν

⁵² Βλ. <http://www.mbendi.com/indy/oilg/ogus/af/sn/p0005.htm>

⁵³ Βλ. <http://www.guinea-mining.com/senegal.htm>

οικονομικά τις κρατικές προσπάθειες διενέργειας ερευνών και εκμετάλλευσης των ενεργειακών φυσικών πόρων της ευρύτερης θαλάσσιας περιοχής του αρχιπελάγους Βίjacos.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Ρούκουνας Εμμανουήλ.**/ Διεθνές Δίκαιο Τευχ. 1-2. Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2006.
- **American Society of International Law, Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht.** / Contemporary International Law Issues: Opportunities at a Time of Momentous Change : Proceedings of the Second Joint Conference Held in The Hague, The Netherlands, July 22-24, 1993. Martinus Nijhoff Publishers, 1994
- **Blake Gerald Henry, Clive H. Schofield, Richard N. Schofield, Carl Grundy-Warr, Pascal O. Girot.** / Maritime Boundaries. Routledge, 1994
- **Peter H. F. Bekker, International Court of Justice.** / Commentaries on World Court Decisions (1987-1996). Martinus Nijhoff Publishers, 1998
- **Lalonde Suzanne.** / Determining Boundaries in a Conflicted World: The Role of Uti Possidetis. McGill-Queen's Press - MQUP, 2002.
- **Lammers, A. C. Kiss, Johan G. Lammers.** / Hague Yearbook of International Law/Annuaire De La Haye De Droit International 2000. Martinus Nijhoff Publishers, 2001.
- **E. Lauterpacht, C. J. Greenwood.** / International Law Reports: Volume 83. Cambridge University Press, 1990.
- **Sun Pyo Kim.** / Maritime Delimitation and Interim Arrangements in North East Asia. Martinus Nijhoff Publishers, 2004

ΕΓΓΡΑΦΑ

- Arbitral Award of 31 July 1989 (Guinea-Bissau v. Senegal). /

<http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=3&code=gbs&case=82&k=73>

ανακτήθηκε 25/3/2010

- Maritime Delimitation between Guinea-Bissau and Senegal (Guinea-Bissau v. Senegal)

<http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=3&code=dm&case=85&k=59>

ανακτήθηκε 25/3/2010